

רשומות

הצעות חוק

הכנסת

14 בנובמבר 2006

119

כ"ג בחשוון התשס"ז

- הצעת חוק הבחירות (דרכי תעמולה) (תיקון מס' 23) (איסור פרסום של סקרי בחירות), התשס"ז-2006 ... 6
- הצעת חוק הבטחת הכנסה (תיקון מס' 29) (רכב כנכס שאין מופקת ממנו הכנסה חודשית),
התשס"ז-2006. 7

מתפרסמת בזה הצעת חוק של חברי הכנסת מטעם ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת:

הצעת חוק הבחירות (דרכי תעמולה) (תיקון מס' 23) (איסור פרסום של סקרי בחירות), התשס"ז-2006*

1. תיקון סעיף 16ה ב. בחוק הבחירות (דרכי תעמולה), התשי"ט-1959, בסעיף 16ה(ח) במקום "עשרים וארבע שעות לפני" יבוא "בתום יום שישי שלפני".

ד ב ר י ה ס ב ר

הקשור לאחוז החסימה. אף כי טעות הדגימה כאמור לעיל עולה על אחוז החסימה, העומד כיום על 2% מהקולות הכשרים. תוצאות הסקר עצמן יוצרות לעתים הלך רוח המוביל להתממשות הניבוי בסקר.

מנגד, עשויות תוצאות הסקרים לעורר תחושה כי הבחירות כבר הוכרעו ולהוביל לאחוזי הצבעה נמוכים בבחירות. מעבר לכך, יש בסקרים כדי לגרום לתופעה של רידוד השיח הציבורי בתקופה שלפני הבחירות, המכונה בספרות המקצועית כ"תופעת סיקור מירון הסוסים". זאת, במקום דיון בהשקפות העולם השונות של הרשימות המתמודדות ומציעיהן. בנוסף, פרסום תוצאות הסקרים זמן קצר לפני הבחירות עשוי למנוע ממועמדים את האפשרות להגיב על אי דיוקים והטעויות בסקרים.

איסור מעין זה המוצע, ואף איסור לתקופה ארוכה יותר, מקובל בעולם. כך למשל, בלוקסמבורג אוסר החוק את פרסומם של סקרי בחירות לתקופה של שלושים ימים לפני הבחירות, באיטליה וביוון - לתקופה של 15 ימים לפני הבחירות, ובספרד - לתקופה של חמישה ימים לפני הבחירות. בהצעת החוק מוצע להגביל את האיסור לתקופה מצומצמת של שלושה ימים, דרך כלל, טרם הבחירות. זאת, כדי שלא לפגוע יתר על המידה בחופש הביטוי ובזכות הציבור לקבל מידע הנוגע להצבעתו בבחירות.

בדיוני ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת לצורך הכנת הצעת החוק לקריאה השנייה ולקריאה השלישית, תלבן הוועדה גם את שאלת הדרך הראויה לאכוף את איסור פרסום הסקרים.

חברי הכנסת: יצחק לוי, קולט אביטל, גלעד ארדן, אבשלום וילן, מרן וילנאי, משה כחלון, יורם מרציאנו, אורית נוקד, רן בהן, יואל חסון

סעיף 16ה לחוק הבחירות (דרכי תעמולה), התשי"ט-1959 (להלן - החוק), שענינו הסדר פרסום סקר בחירות, אוסר פרסום תוצאותיו של סקר כאמור, שלא פרסם קודם לכן, ביממה שלפני פתיחת הקלפיות. בהצעת חוק הבחירות (דרכי תעמולה) (תיקון מס' 23) (איסור פרסום של סקרי בחירות), התשס"ז-2006, המתפרסמת בזה (להלן - הצעת החוק), מוצע להרחיב את איסור הפרסום החל מסימונו של יום שישי שחל לפני הבחירות. כיוון שהבחירות נערכות לרוב ביום שלישי, המשמעות היא הרחבת איסור הפרסום למשך תקופה של כשלושה ימים.

התכלית העומדת בבסיס הרחבת האיסור היא מניעת הטעיית הציבור והבטחת הזכות לבחור ולהיבחר באופן חופשי. נמצא כי בתוצאות סקרי הבחירות ישנה טעות דגימה של כ-4% בממוצע, שהם שווי ערך לכשישה מנדטים. כן נמצאו פערים של יותר משישה מנדטים בניבוי של סקרי הבחירות השונים, שכולם נערכו בשיטות סטטיסטיות מדעיות ומקובלות (ראו ג' וימן "מדבר סקר תרחק? הסיקור של סקרי בחירות בתקשורת הישראלית" בתוך: אמת וסקר (עורכים: ק' פוקס ו'ש' בר-לב), הוצאת הקיבוץ המאוחד, 1988: מחקר שנערך בנוגע לסקרי בחירות בישראל משנת 1969 עד שנת 1996). כמו כן, נתונים כדוגמת אחוז הנשאלים שמסרבים להשיב לסקרי בחירות (בממוצע בין 30%-ל-40% מהאוכלוסייה הנדגמת) ואופן חלוקת המנדטים העודפים בבחירות לכנסת, מובילים למסקנה שסקרי הבחירות אינם מסוגלים לנבא במדויק את תוצאות חלוקת המנדטים בבחירות.

תוצאות הסקרים נתפסות בקרב הציבור כניבוי מדויק של תוצאות הבחירות, ויש בהן כדי להטעותו. התחום העיקרי שבו ניכרת ההשפעה המטעה של סקרים היא בניבוי

* הצעות חוק מס' פ/111/17; פ/289/17; פ/367/17; פ/699/17; הועברו לוועדה ביום ט' בתמוז התשס"ו (5 ביולי 2006).
1 ס"ח התשי"ט, עמ' 138; התשס"ג, עמ' 14.